

بسم الله الرحمن الرحيم

راهکارهای دستیابی به سبک زندگی اسلامی

نسرين صادقي^۱

چکیده

سبک زندگی شیوه ای است که افراد برای زندگی خود در پیش می گیرند که از باورها و اعتقادات افراد سرچشمه می گیرد، زندگی اجتماعی انسان در جوامع مختلف باعث شده است سبک های زندگی مختلفی به وجود بیاید، در این میان آموزه های اسلام بالاترین ظرفیت ها را برای فرهنگ سازی و ارائه الگوهای رفتاری مناسب دارد و راه هایی را برای دستیابی به سبک زندگی اسلامی در آموزه های دینی معرفی کرده است؛ زیرا سعادت افراد هر جامعه ای، در گرو برنامه ها و قوانینی است که متولیان آن جامعه، برای رسیدن به قله خوشبختی، برای هموعان خود تدارک دیده اند و این برنامه ها بدون عوامل اجرائی و افرادی کاردان و امین گره گشا نخواهد بود، با توجه به گستردگی و عمق سبک زندگی اسلامی، راه های مختلفی وجود دارد که می توان به سبک زندگی اسلامی دست یافت که این امر در ابعاد مختلف قابل بررسی است اما در این مقاله با روش توصیفی- تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه ای به بررسی راه های دستیابی به سبک زندگی اسلامی پرداخته شده است و دو بعد علمی و عملی را بررسی می کند که میا حثی چون توجه به حضور خداوند، تقویت باورهای دینی، مثبت اندیشی و... به عنوان راه های علمی دستیابی به سبک زندگی اسلامی و در بعد عملی نیز راه هایی چون ساده زیستی، احترام به دیگران، خدمت به مردم و... را بررسی می کند.

کلیدواژه: اسلامی، راهکار، زندگی، دستیابی، سبک

۱. طلبه سطح دو، اسلام آباد غرب، مدرسه فاطمه الزهرا- سلام الله علیها- ، nasrin1370@yahoo.com.

مقدمه

سبک زندگی بیان کننده تمدن و نظام های فکری برای اداره یک زندگی است که از ارزش های اعتقادی و دینی و مسائل عرفی حاکم بر جامعه و افراد آن سرچشمه می گیرد و از آن جایی که هیچ کدام از جوامع بشری را نمی توان عاری از فرهنگ تصور کرد، بنابراین، می توان گفت تمام اجتماعات انسانی، از ابتدای تاریخ تا کنون دارای سبک زندگی خاص خود بوده و از الگوهای رفتاری متناسب با شاخص های فرهنگی خود برخوردار بوده اند. دین مبین اسلام با برنامه ای کامل و منسجم بهترین شیوه ها و سبک زندگی را در اختیار انسان قرار داد. برای دستیابی به سبک زندگی اسلامی باید آگاهی و شناخت خود را در این زمینه بالا برد و این آگاهی و شناخت محقق نمی شود مگر با مراجعه به دین و تعالیم آن که خداوند آن را توسط پیامبران و ائمه (علیهم السلام) و عالمان دینی به صورت تواتر به دست ما رسانده اند.

سبک زندگی اسلامی موضوعی است که با توجه به شرایط تاریخی و دلایل عقلی و نقلی می توان گفت پیشینه آن به عصر پیامبر - صلی الله علیه وآله وسلم - و معصومین برمی گردد و یکی از اهداف تشکیل حکومت اسلامی دستیابی به سبک زندگی اسلامی بوده، لذا از آنجایی که زندگی اسلامی در جست و جوی تعالی روح و درون انسان ها و زندگی بیرونی آن ها و رسیدن به تقوا می شود. می توان آن را امری فطری به شمار آورد تلاش ها و تخصص نگارنده در جهت یافتن مقاله ای با موضوع مشابه به نتیجه نرسیده لذا در اینجا محقق با استفاده از منابع و کتاب های دیگر به صورت کلی به بررسی موانع دستیابی به سبک زندگی اسلامی می پردازد

سبک زندگی واژه ای است که امروز از هیچ کس جدا نیست و هر فردی به نوعی با آن درگیر است، آن چه که بیشترین تاثیر را بر سبک زندگی افراد دارد باورهای آن هاست و اگر این باورها رنگ اسلامی به خود بگیرد می تواند بهترین مسیر را به انسان نشان دهد چرا که بدون سبک زندگی اسلامی نمی توان به اهداف دین دست یافت و انسان به رشد واقعی و به هدف

خلقتش نمی‌رسد. از دلایل نیاز بشر به دین و سبک زندگی اسلامی، نگاهی به وضعیت امروز بشر است امروزه با اینکه بشر به پیشرفت‌های مدرن و شگفت‌آوری در جنبه‌های گوناگون علمی، فنی، تکنولوژی و رفاهی رسیده است و همه‌گونه وسایل، برای رفاه و آسایش را در اختیار دارد، ولی با این حال دچار اضطراب و ناامنی است و برای نجات از ناراحتی‌های روحی و همچنین تسکین دردهای روحی خود به مواد مخدر، انواع قرص‌های آرام‌بخش و مکاتب روانکاوی پناه می‌برد. بشر امروز علی‌رغم پیشرفت در ابعاد گوناگون علمی و تکنولوژی، هنوز در امور اجتماعی و فردی اخلاقی و رشد معنوی خود دچار انحطاط و فساد و بحران است. و با توجه به اهمیت باورهای دینی و تاثیر آن بر سبک زندگی این سوال پیش می‌آید که چه راه‌هایی برای دستیابی به سبک زندگی اسلامی وجود دارد؟

توجه به آموزه‌های اسلام نشان می‌دهد بهترین الگوهای رفتاری و معرفتی را که امروزه با عنوان سبک زندگی از آن یاد می‌شود، در چارچوب نظام معنایی اسلام قرار داده که در مسیر تکامل و سعادت انسان مورد استفاده قرار می‌گیرد. در این راستا، قرآن که مهم‌ترین منبع آموزه‌های اسلامی به شمار می‌رود، سرشار از الگوهایی است که شیوه زیست مؤمنانه و مورد نظر اسلام را معرفی می‌کند؛ و در پرتو آیات آن، سیره اهل بیت-علیهم‌السلام- به عنوان اسوه و نمونه‌های عالی زندگی به تمام مسلمانان معرفی شده است که با الهام از این تعالیم می‌توان راه‌هایی برای دستیابی به سبک زندگی اسلامی بیان کرد از همین رو تحقیق حاضر بر آن است به بررسی راه‌های دستیابی به سبک زندگی اسلامی بپردازد که امید است افراد جامعه ما به خصوص مسئولان حکومت اسلامی با پایبندی به آموزه‌های دینی بتوانند سبک زندگی اسلامی را در زندگی خود پیاده کنند.

آشنایی با مفاهیم و واژگان یکی از موارد مهمی است که برای درک و مطالعه بهتر یک موضوع در ابتدای هر بحثی به آن پرداخته می شود:

الف. مفاهیم

۱. سبک

اول معنای لغوی:

سبک در زبان عربی به معنی گداختن و ریختن زر و نقره است. معادل واژه "سبک" در زبان عربی تعبیر "اسلوب" است^۱ سبک در فرهنگ لغت معین به معنای "روش و شیوه" است،^۲ در زبان انگلیسی از ستیلوس یونانی گرفته شده است، به معنای آلتی فلزی یا چوبین که به وسیله آن حروف و کلمات را بر روی الواح مومی نقش می کرده‌اند. امروز هم ایرانیان به "قلم" معنایی شبیه به سبک می دهند و می گویند: "فلان کس خوب قلمی دارد".^۳

دوم: معنای اصطلاحی

سبک های زندگی مجموعه ای از طرز تلقی ها، ارزش ها، شیوه های رفتار، حالت ها و سلیقه هاست، به عبارت بهتر، سبک هر کس، روشی است که برای بیان اندیشه خود برمی گزیند مشروط بر این که این روش را خود ابداع کرده باشد یا حداقل با روش دیگران متفاوت باشد^۴ سبک های زندگی مجموعه ای از طرز تلقی ها، ارزش ها، شیوه های رفتار، حالت ها و سلیقه ها در هر چیزی را در بر می گیرد. موسیقی عامه، تلویزیون، آگهی ها، همه و همه، تصورها و

۱. محجوب، سبک خراسانی در شعر فارسی، ص ۴۹-۵۱.

۲. معین، فرهنگ معین، ج ۱، ص ۸۲۷.

۲. بهار، سبک شناسی نثر، ج ۱، ص ۵۶.

۳. محجوب، همان.

تصویرهایی بالقوه از سبک زندگی فراهم می کنند. روشی که یک فرد یا گروهی از مردم بر اساس آن کار و زندگی می کنند.^۱

۲. زندگی

اول: معنای لغوی

زندگی در لغت به معنای معاش، حیات، عمر و زیستن آمده است.^۲

دوم: معنای اصطلاحی

زندگی در اصطلاح به معنای تحرک و پویایی است که نمادی از زنده بودن می باشد و داشتن علائم حیاتی مانند فعالیت اعضاء بدن، همچنین به شیوه رفتارها و برخورد انسان با وقایع مختلف و گذران روزگار نیز زندگی می گویند.^۳

۳. اسلام

اول: معنای لغوی

واژه ی اسلام از "س ل م" که به معنای درستی و تندرستی و آسایش، صحت، عافیت و دوری از هر گونه عیب، نقص و فساد است.^۴ و در فرهنگ معین آن را گردن نهادن، فرمان بردن و

۱. هنری موری، جیمز، فرهنگ آکسفورد، ص ۷۴۳.

۲. معین، همان، ص ۷۹۲.

۳. همان.

۴. ابن فارس، معجم مقاییس اللغة، ج ۳، ص ۶۸.

تربیت افراد رابطه ی مستقیم با صلاح و فساد جامعه دارد ، اگر فرزندان در محیط خانواده ها درست تربیت شوند دیگر مشکلی برای جامعه پیش نمی آید اما اگر فرزندی با تربیت نادرست پا به عرصه ی اجتماع بگذارند، رفتار سوء آنان خواه ناخواه به جامعه سرایت کرده و تأثیر منفی بر آن می گذارند چنانچه بسیاری از نابسامانی های اخلاقی و رفتاری موجود در جوامع کنونی، از این جهت است، در صورت تربیت صحیح و اسلامی نیز قطعاً جامعه ای سالم و اسلامی خواهیم داشت بنابراین والدین باید در تربیت فرزندان خود از خداوند استمداد بطلبند همانطور که در دعای امام سجاد- علیه السلام- آمده: "اللَّهُمَّ أَغْنِنِي عَلَى تَرْبِيَتِهِمْ وَتَأْدِيبِهِمْ وَبِرَّهِمْ: خدایا ! مرا در تربیت و ادب آموزی و نیکوکاری فرزندانم یاری و مدد فرما."^۱

تربیت نقش مهمی در زندگی افراد دارد که حضرت چنین طلبی از خدا دارد زیرا تربیت افراد با تربیت یک جامعه در ارتباط است، بنابراین تربیت دینی و اسلامی موجب نهادینه شدن رفتارهای اجتماعی صحیح و اجرای الگوپذیری از الگوهای دینی در زندگی و در نهایت پیاده کردن سبک زندگی اسلامی می شود

۱. صحیفه سجادیه، دعای ۲۵، بند ۶.

نتیجه گیری

راهکارهای دستیابی به سبک زندگی اسلامی بسیار فراتر از مطالب این تحقیق است که به خاطر محدودیت به همه ی آن پرداخته نشده است و به دو بعد علمی و عملی آن اشاره شده است، از آن جایی که انسان ها به صورت زندگی می کنند و هر جامعه نیز فرهنگ خاصی برای زندگی انتخاب کرده که تحت تاثیر باورها و اعتقادات آن گروه و جامعه بوده ممکن است این شیوه و سبک زندگی به جوامع دیگر سرایت کرده و آنها را تحت تاثیر قرار دهد به همین خاطر در جامعه اسلامی که باید سبک زندگی ما مطابق با اعتقادات و باورهای افراد جامعه باشد برای دور بودن از تهاجمات فرهنگ های بیگانه و غربی باید فرهنگ زندگی اسلامی به افراد آموزش داده شود و آن را در زندگی پیاده کنند که قطعاً قبل از پیاده کردن و اجرای سبک زندگی اسلامی باید شناخت و آگاهی افراد جامعه در این زمینه فراهم شود و به معنای بهتر باید برای دستیابی به سبک زندگی اسلامی هم در بعد علمی و هم عملی راهکارهایی معرفی کرد که بدون شک شناخت افراد نسبت به اعتقادات و باورهای دینی و تقویت این باورها و همچنین آگاهی نسبت به این که فرهنگ ها و سبک زندگی غربی چه آسیب هایی می تواند به زندگی افراد بزند، منجر به اجرای عملی سبک زندگی اسلامی در ابعاد مختلف زندگی می شود که افراد در تربیت فرزندان خود دقت کرده که تربیت اسلامی داشته باشند و همچنین نسبت به برنامه های فرهنگی و آموزشی و پیاده کرده اخلاق اسلامی در زندگی توجه ویژه ای داشته باشند زیرا اجرای این موارد منجر به دست یافتن به سبک زندگی اسلامی می شود که این امر موجب سعادت و آرامش افراد جامعه خواهد شد که نه تنها در بعد فردی که در ابعاد مختلف زندگی از جمله اقتصاد، تعلیم و تربیت، فرهنگ و .. تاثیر گذار خواهد بود.

منابع و مأخذ

- قرآن کریم ترجمه ابوالفضل بهرام پور.
- نهج البلاغه ترجمه محمد دشتی، نشر مشهور، قم، ۱۳۷۹ هـ ش.
- صحیفه سجادیه، ترجمه حسین، انصاریان، نشر آیین دانش، چاپ پنجم، ۱۳۹۴ هـ ش.

منابع فارسی

۱. بهار، محمدتقی، سبک شناسی نثر، ج ۱، تهران، امیرکبیر، چاپ سوم، ۱۳۴۹ هـ ش.
۲. سادات، محمد علی، اخلاق اسلامی، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۸۰ هـ ش.
۳. شمس الدین، محمد بن مکی، الدرۃ الباهرۃ، مترجم عبدالهادی مسعودی، قم، زائر الروضه المقدسه، ۱۳۷۹ هـ ش
۴. معین، محمد، فرهنگ معین، ج ۱، تهران، پارس نوین، چاپ چهارم، ۱۳۸۶ هـ ش.
۵. محجوب، محمد جعفر، سبک خراسانی در شعر فارسی، تهران، نشر فردوسی و جامی، چاپ اول، ۱۳۷۲ هـ ش.
۶. موسوی خمینی، روح الله، صحیفه امام، ج ۲۰، تهران، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، ۱۳۷۸ هـ ش.
۷. نوری، میرزا حسین، مُسْتَدْرَكُ الْوَسَائِلِ وَ مُسْتَنْبَطُ الْمَسَائِلِ، ج ۵، بیروت، مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، ۱۴۰۸ هـ ق.
۸. یثربی کاشانی سید محمد، و قاسم نصیرزاده، سیری در رساله حقوق امام سجاد، ج ۲، تهران، نشر سیب سبز، چاپ اول، ۱۳۹۰ هـ ش.

۹. هنری موری، آگوستوس جیمز، فرهنگ آکسفورد، مترجم علی اکبر جعفر زاده،

تهران، نشر سعدی، چاپ پنجم، ۱۳۸۵ هـ.ش.

منابع عربی

۱. ابن فارس، ابوالحسن، معجم مقاییس اللغة، ج ۳، قم، مکتب الاعلام الاسلامی، بی تا.
۲. ابن بابویه، محمد بن علی بن حسین، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، قم، منشورات الشریف الرضی، ۱۳۶۸ هـ.ش.
۳. حویزی، عبد علی بن جمعه، نور الثقلین، ج ۵، قم، اسماعیلیان، ۱۴۱۵ هـ.ق.
۴. دامغانی، حسین بن محمد، الوجوه و النظائر لألفاظ کتاب الله العزیز، مصر، جمهوریة مصر العربیة، ۱۴۱۶ هـ.ق.
۵. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات الفاظ قرآن، دمشق، دارالقلم، چاپ اول، ۱۴۱۲ هـ.ق.
۶. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج ۳، قم، مؤسسه علمی فرهنگی دار الحدیث، سازمان چاپ و نشر، چاپ اول، ۱۳۸۷ هـ.ش.
۷. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، ج ۷۳، چاپ دوم، بیروت، الفاء، ۱۴۰۳ هـ.ق.

مجلات، روزنامه ها و فصلنامه ها

۱. انصاری، باقر، "مقاله مثبت اندیشی در اسلام"، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، شماره ۶۶ سال ۱۳۸۳ هـ.ش.

۲. ولی زاده، جواد، "ضرورت ارائه تعریف بومی (اسلامی - ایرانی) از سبک زندگی"، فصلنامه علمی - تخصصی شورای عالی انقلاب، ش ۷۵، ۱۳۹۲ هـ.ش.

سخنرانی ها

۱. بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در جمع کارکنان سازمان صداوسیما ۱۳۸۳/۰۲/۲۸
۲. بیانات مقام معظم رهبری، ایسنا ۱۳۹۱/۷/۲۳

سایت ها

<http://www.adyannet.com/news/16605>